

Halacha Berurah

צעירי
אגודת
ישראל

The Halachos of Bishul Akum (Part One)

Reviewed by Horav Shlomo Miller

Volume 6. Issue 4.

Microwaves

The prohibition of *bishul akum* was enacted by *Chazal* prior to the prohibition of *pas akum*.¹ *Chazal* felt that there is a greater concern of socialization as a result of consuming *bishul akum*, more so than *pas*.² (In addition, as we mentioned in the previous issue, *Rashi* mentions that there is a possibility that the *Yid* may be served non-kosher food by the non-Jew.³) Furthermore, since foods that are included in *bishul akum* are not considered staple food items as *pas* is, *Chazal* were not as lenient regarding *bishul* as they were with *pas*. For example, the *heter* of commercially produced goods (*palter*) that is found by *pas akum*, does not apply to *bishul akum*. Even though the workers in a commercial environment are unknown to the consumer and eating the food item would not lead to socialization, nevertheless, regarding *bishul akum* almost all *halachic* authorities maintain that *Chazal* prohibited *bishul akum* even when the food was made in a commercial environment.⁴ Additionally, according to some opinions, certain methods that would render bread *pas Yisroel* with the involvement of a *Yid* in the preparation of the fire are not applicable by *bishul*, as will be discussed below. *Bishul akum*, however, does have two leniencies. Items that can be eaten in a raw state or are not fit to be served on a royal table do not pose a problem of *bishul akum*, as will be discussed shortly. According to most *poskim*, these leniencies do not apply to *pas*.⁵

Methods of Cooking

Bishul akum includes any food cooked by a *goy*, even if the food was cooked in *kosher* utensils,⁶ and all the ingredients are *kosher*. Note: The term 'cooking' with regard to *bishul akum* includes baking, frying, and broiling.⁷ The *Rama* writes that only food that was cooked by a *goy* using *aish* – fire is prohibited by *bishul akum*.⁸ Cooking with the use of electricity is included in this category of '*aish*'.⁹ Foods that are salted, pickled, or smoked are not included in this prohibition.¹⁰ The issue of foods that are smoked or steamed and the different types of smoking and steaming processes will be discussed in a future issue.

There is a *machlokos* *haposkim* whether food cooked in a microwave is subject to the laws of *bishul akum*. The rays produced by the microwave heat any liquid that is contained in the food that is being cooked. The heated liquid then cooks any dry solids in the food. Some *poskim* maintain that *bishul akum* is not applicable since fire is not being used to cook the food, and such a method of cooking was not prohibited by *Chazal*.¹¹ Other *poskim* maintain that it is forbidden nonetheless, since nowadays it is considered a normal way of cooking. In addition, the cooked food is almost identical in taste to food cooked over a fire, and therefore a microwave would be included in *Chazal's* enactment of *bishul akum*.¹² Reheating pre-cooked foods in a microwave by a *goy* is definitely permitted.¹³

We mentioned that there are two instances in which food cooked by a *goy* is permitted. If any one of the following two stipulations is met, the food is permitted.

A. Edible in a Raw State – נאכל חי

Foods that can be eaten in a raw state are not prohibited when cooked by a *goy*.¹⁴ Some foods that fall into this category are water, juice, cheese, canned fruits, and many canned vegetables such as carrots,¹⁵ sweet corn, peas, peppers, oil,¹⁶ honey,¹⁷ cane sugar,¹⁸ apples, and other fruits¹⁹ and nuts that are eaten in a raw state.²⁰ The term 'eaten in a raw state' refers to the way people generally eat that specific food. The fact that a food *can* be eaten in a raw state does not include it in this category unless it is the general practice for the food to be eaten raw.²¹ Furthermore, the fact that a certain food is eaten in a raw state in certain parts of the world would not permit it in other places, as the status of each particular food is dependent on the custom of the place in question.²²

Broccoli, asparagus, cauliflower, and potatoes, are examples of foods that are *not* normally eaten raw. Although eggs can be eaten raw, they are prohibited when cooked by a *goy*,²³ since this is not the general way of eating the food. Most *poskim* maintain that there is no problem of *bishul akum* concerning milk,²⁴ and therefore milk which is pasteurized by a *goy* is permitted.

Please Note: Due to the intricacy of the material discussed in each issue, and the brevity of its treatment, a *Rov* should be consulted for a final *psak halacha*. In addition, this publication does not intend to be מכריע on issues that are a *machlokes haposkim*. Although we have usually brought the dissenting views in the footnotes, we have selected for simplicity sake to incorporate into the main text the views of the *Mishnah Berurah*, R' Moshe Feinstein, R' Shlomo Zalmen Auerbach and several other preeminent *poskim*. Please send all questions and comments to 1341 E. 23rd Street, Brooklyn, NY 11210 or email to halachaberurah@thekosher.net

Applesauce which is made by a *goy* is permitted since the ingredients were edible prior to the cooking. This is true even though the final product appears differently than the product in its uncooked stage. Similarly, Jello is permitted for this reason.²⁵ Additionally, even if some ingredients are not edible prior to being cooked, nevertheless, if the main component of the food is edible, it is permitted according to many *poskim* (See next paragraph).

Main Ingredient is Water

If the main component of a food is water, there is no problem of *bishul akum*. Consequently, there is no concern of *bishul akum* with respect to beer even though the grain in the beer is cooked, since the majority of beer is water.²⁶ Some say that for this reason, there is no problem of *bishul akum* with regard to coffee and tea, since the main component is water.²⁷

B. Not Fit to be Served at a King's Table – אינו עולה על שולחן מלכים

Food that is not fit to be served at a king's table is not prohibited when cooked by a *goy*.²⁸ The term 'king's table' is not limited to an actual king but refers to any royal table (i.e. a *chasunah* or Yeshivah dinner) and any person of stature.²⁹ Since such a food is not a prestigious item, the *Yid* feels minimal appreciation to the cook, and there is no fear that this might lead to socialization. Also, since the item is not a prestigious one, the *goy* would not invite the *Yid* to eat such an item.³⁰ Some foods that fall into this category are candy, popcorn,³¹ chocolate,³² and rice cakes. It is quite difficult to establish whether a particular food is considered fit to be served at a royal table and the status of certain foods with regard to this issue may vary from time to time. Furthermore, the fact that a certain food may have been served at a specific royal table or to a specific person of stature at a certain time would not include it in this category.

There is famous *machlokes* between the *Chochmas Adam* and the *Aruch Hashulchan* with regard to potatoes. The *Chochmas Adam*³³ writes that potatoes are subject to the laws of *bishul akum*, while the *Aruch Hashulchan*³⁴ writes that potatoes are not fit to be served at a royal table and are a poor man's food. Their difference in opinion may have been the result of the times and places in which they lived. Nowadays, potatoes are served in all different varieties at weddings and dinners, and perhaps even the *Aruch Hashulchan* would agree that today potatoes are considered fit to be served at a royal table.³⁵

Food that Can Be Prepared In Different Ways

The *poskim* discuss the case of a food that is considered suitable for a royal table when prepared in one manner, but would not be suitable when prepared in a different manner. Some *poskim* hold that since the food can be prepared in a manner that is suitable for a royal table, there is a problem of *bishul akum* even if it is prepared differently.³⁶ However, most *poskim* maintain that even though a food *can* be prepared in a manner where it would be presentable as a royal food, there would not be a problem of *bishul akum* where the food has been *processed differently* and is not fit for a royal table. For example, if a *goy* takes a potato and instead of preparing it in a manner that would render it suitable for a royal table, he prepares it in an entirely different way, and cre-

ates a product that tastes and looks completely different and is not fit to be served at a royal table, it would not be subject to *bishul akum*.³⁷ A common example is potato chips. Some *poskim* maintain that potato chips cooked by a *goy* are prohibited, since there is a concern of *bishul akum* with regard to potatoes, for potatoes can be prepared in a manner that would be suitable for a royal table.³⁸ However, most *poskim* maintain that there is no problem, since the potato chips undergo a completely different process in their preparation and are not fit to be served at a royal table.³⁹ Similarly, although *bishul akum* may be a concern with regard to rice,⁴⁰ there is no such problem with regard to rice cakes because they are not considered fit to be served at a royal table.⁴¹

Food that is Commonly Eaten Together With Bread - דבר שמלפת בו את הפת

There is a discussion among the *poskim* whether a third condition must be met in order for a food to be forbidden when cooked by a *goy*. Some *poskim* maintain that in order for an item to be forbidden as *bishul akum* it must be a food that is commonly eaten together with bread. This is called a דבר שמלפת בו את הפת. Other *poskim*, however, infer from the words of the *Shulchan Aruch* that no such stipulation must be met, and as long as it is not eaten in a raw state and is fit to be served at a royal table it is forbidden if it was cooked by a *goy*.⁴²

Food that is Prepared in Several Processes

The *poskim* discuss an instance where a *goy* cooks a certain food, and during the process of making the food, it reached an edible state but was not fit to be served at a royal table at that point. Since the food reached an edible state and was not fit to be served at a royal table at that point, some say that there is no concern of *bishul akum*. Obviously, if there is only one process involved in the preparation of the food, no such *heter* is applicable. For example, every raw piece of meat becomes edible at some point in the cooking process, before it reaches the point where it is fit to be served at a royal table. This discussion, however, applies to an instance where there are *several individual processes* involved in the manufacturing of the food. The earlier *poskim* cite beet sugar as an example. The beet sugar is transferred and cooked in several vats prior to being dispensed. After the first cooking, the beet sugar becomes edible, but it is not fit to be served at a royal table until after the final cooking. The *poskim* discuss whether sugar-making is to be viewed as one process or as several individual processes.⁴³

Perhaps, a contemporary application of this discussion is tortillas – the national food of Mexico. Tortillas are unleavened flat and round breads that are baked on a griddle (a hot flat surface). Some tortillas are made from wheat flour. These might fall into the category of *pas akum*. Our discussion primarily concerns tortillas that are made from corn, and are thus subject to the laws of *bishul akum*. The primary ingredients are cow corn (field corn) and water. Unlike sweet corn, cow corn is not edible in a raw state. The corn is first cooked for a few hours on a low flame, and is stone ground. In certain productions, it is then soaked in a mineral solution (e.g. lime) to remove the husk. The ground corn mixed with water is kneaded into dough. Ingredients are blended into the dough, and the dough is spread to its proper thickness. The dough is then baked on a griddle. The resulting food looks very similar to

pita bread. This food is served at royal gatherings in Mexico and many Central American countries.

One of the *halachic* issues involved is whether to view the cooking and baking as two separate processes. Since the food has reached a level of edibility after the first process and was not fit to be served at a royal table at that point, there should not be a problem of *bishul akum*.⁴⁴

In many countries outside of Mexico the question is merely academic since the food is not fit to be served at a royal table. Many *poskim* maintain that even if the tortillas were made in Mexico, the principle of being suitable for a royal table is determined by the country where it was exported to. They distinguish this from the principle of being edible in a raw state, where logic would dictate that it is determined by the country where the food was made.⁴⁵

Household Help

A serious concern with respect to the *halachos* of *bishul akum* is regarding *goyishe* hired help. In general, one should not leave *goyishe* help at home alone, for one cannot be sure that they won't prepare non-kosher food in the kitchen utensils.⁴⁶

Tosofos brings the view of *Rabbeinu Avrohom* that the prohibition of *bishul akum* does not apply in the house of a *Yid* where intermarriage and non-kosher food are not problems.⁴⁷ The *halacha*, however, follows the view of *Rabbeinu Tam* that *Chazal* did not distinguish between the domain of a *Yid* and the domain of a *goy* regarding *bishul akum*.⁴⁸

Some *Rishonim* mention that the entire prohibition of *bishul akum* was only enacted in instances where the *goy* has the free will to decide whether he would like to cook the food or not. In instances where the *goy* is a slave or a hired worker and does not entirely possess that free will, there is no prohibition. Most *poskim*, however, disagree.⁴⁹

If a situation arises where *goyishe* household help cooked something in a Jewish house, a *Rov* should be consulted to determine if based on the situation there are any grounds for leniency.

מראה מקומות

1. עי' תוס' עבודה זרה דף לו ע"ב ד"ה והשלקות שכתב בשם ר"ת שגזירת בישול עכו"ם גזרה קדמונית היא, ולא נגזרה עם פת, ע"ש, ולא גזרו עד שבאו שמאי והלל וגזרו ב"ח דברים גם על פת, ואע"פ שבמשנה שנו פת לפני שלקות, מ"מ שלקות גזרה קדמונית יותר היתה, וכשהתירו את הפת לא התירו שלקות, כיון שפת ושלקות שני דברים נפרדים הם.
2. עי' ערוה"ש י"ד קיגא.
3. רש"י על מתני' עבודה זרה דף לו ע"ב כתב משום חתנות ובגמ' שם דף ל"ח ע"ב כתב שלא יאכלו ליד חתנות.
4. עי' פ"מ במשבצות זהב י"ד סי' קיבג, וכן הסכמת כל הפוסקים ולא כמ"ש במהרי"ט סי' קס"א שהיה פלטר נאמר גם בבישול, ועי' בשו"ת שם אריה סי' כ"ב. ועי' בברכי יוסף מהחיד"א סימן קי"ב אות ט' דמ"ש הרב דגם בבישול גוים יש היתר בפלטר, זו לא שמענו בו, וכ"כ הרשב"ץ דדוקא פת של פלטר התירו משום חיי נפש אבל בלא פת פלטר אסור ע"כ, וכן מוכח ומשמע מדברי כל הפוסקים, ע"כ דברי החיד"א. ועי' בבדק הבית לרא"ה בערך פת ובישול כותי שיש היתר של פורני, והרא"ה ביאר שם שיש היתר לתבשיל שבישול עכו"ם בלי שום שייכות ושום קירוב דעת למי שאכל התבשיל, וזה סוג אחר מהנינו של פלטר שיש בהרבה אופנים קצת שייכות וקירוב הדעת אף שהשייכות הוא רק מעניני השכורה, ושמעתי מהגר"ש מילר שליט"א שיש לצרפו בגדר סניף לקאמפאניעס שנעשים הרבה תבשילים בלי שום ידיעה מי הלווקח, ויש עוד היתר לצרפו באופן סניף מהגר"מ פיינשטיין זצ"ל לקאמפאניעס הגדולים שיש להם כלים משונים לגמרי ואופן הבישול משונה לגמרי מבעה"ב סתם, (וצריך שיהיו הכלים משונים לגמרי ולא רק שהכלים גבוהים ועמוקים יותר), דו"ה לא היה בכלל הגזירה והחשש שיבאו ליד חתנות.
5. עי' בשו"ת אבני נזר בסוף סי' צ"ב שגם איסור פת אינו אלא א"כ עולה על שלחן מלכים, ע"ש. אבל רוב הפוסקים חולקים עליו, ועי' פרי מגדים במשבצות זהב סי' קי"ב סק"ג שכשגזרו חז"ל על פת לא חלקו בזה ואסרו גם דברים שאינם עולים על שלחן מלאכים.
6. משנה ע"ז דף לה ע"ב, ורש"י שם.
7. עי' י"ד סי' קיגג. אנה"ה שאפ"ה עכו"ם אסורה, ועיין סעי' ב' שכתב השו"ע אם צלאן עכו"ם אסורים. עיין בר"ת סי' ט"ז בענין צליה, ועיין בערוה"ש סעי' כ"ד בענין טיגון.
8. עי' רמ"א י"ד סי' קיגג דלא אסרו אלא בישול של אש, והר"ן ע"ז דף לה ע"ב ב"ה דג מליח דלא גזרו משום בישולי עובדי כוכבים אלא על תולדות האור.
9. עי' בתשובות והנהגות סי' תל"ט שאין שום מקום להקל בבישול ע"י חשמל ע"ש ולגבי שבת

10. נקטין כזה, והרבה פוסקים אסרוהו חשמל כאש ממש, עי' שו"ת באר משה ח"ו קונטרס החשמל, ושו"ת ציצן אליעזר סי' ב' א-ט, וח"ב סי' נ"ט, וח"ג סי' י"ז.
11. עיין י"ד סי' קיגג.
12. דלא גזרו אלא על תולדות האור דוקא, ומצינו שכתב בדרכי תשובה י"ד ק"ג אות ט"ז דכשו"ת חיים שנים סוף סי' ד' כתב דלא גזרו אלא על תולדות האור דוקא ושמעין דין חדש דאם צלה נכרי ביצה בחמץ שרי ואין בו משום בישולי גוים כו' ואע"פ דלענין שבת אסור מ"מ לענין בישול עכו"ם שרי כו' ע"ש.
13. כתב באגרות משה או"ח ח"ג סי' נ"ב תשובה משנת תשל"א בענין שבת וז"ל, וא"כ בהמייקר-ויזי אוונג שטוב לכשל בו כמו אש ממש ואלו שיש להם תנור כזה משתמשים בו יותר מבשול דאש ומה שלא נתפשטו תנורים אלו עדיין (בשנת תשל"א) הוא משום דלא מצוי עדיין הרבה תנורים וכשיהיו מצויין ודאי ישתמשו בהם כו"ע דהא הוא יותר טוב ודאי יש מילף מבשול דאור והיה במשכן כו' ע"ש. ובענין בישול עכו"ם עי' שו"ת שבת הלוי ח"ח סי' קפ"ה שאסור, וכך שמעתי מכמה פוסקים, אכן שמעתי מהגר"ש מילר שליט"א שיש מקום להקל בזה במקום שיש חשש שהשפה שכבתי ישתמש בכלי של ישראל טוב לומר לה להשתמש רק במקום גל שבוה יש מ"מ צד להקל, ופשוט שלצרף לסניף עם התירים של שפחה בבית ישראל דלהלן במקום צורך יש מקום יותר להקל.
14. פשוט דאין שייך בישול אחר בישול באיסור בישול עכו"ם דא"כ אם בישול ישראל מעט בישול מותר כדאיתא בשרע שם סי' ע' ואף שהתם מיידי בשלא סילקה מהאש לפי הסברא של כמה אחרונים מ"מ לכו"ע אם הגיע למאכל בן דרוסאי כשסילקה מותר כדאיתא בשרע שם סי' ט', וכש"כ כשבישלו לגמרי.
15. י"ד סי' קיגא, וביאר רש"י בביצה דף טז ע"א ד"ה אין בהן דכיון שנאכל כמו שהוא חי אינו בישול ולא אהני מידה, וכתב החכמת אדם בתחילת כלל סי' דברבר הנאכל כמות שהוא חי לא חשיב הבישול כלל. וכ"כ המשנה ברורה סי' תקנ"ב סי' ק"א דלענין בישול עכו"ם דבר הנאכל כמות שהוא חי אין שם תבשיל עליו. ומש"כ ה"ט"ז בסי' קי"ג סק"א "השתעם דעיקר הגזירה משום חתנות ודבר שאינו חשוב כ"כ אין אדם מומין חבירו עליו" לכאורה איירי בתנאי של עולה על שלחן מלכים. י"א שאדם חשוב שאינו ואע"פ שדבר שנאכל כמו שהוא חי אינו נאסר משום בישולי עובדי כוכבים, אבל לאדם חשוב יש מקום להחמיר (עיין שו"ת י"ד סימן ק"ב:ב), ויש חולקין (עיין ערוה"ש י"ד קיגא, ועי' דגול מרכבה שם). כתב המחבר י"ד סי' קי"ג סעי' ב' עיקר דבר הנאכל כמו שהוא חי עם דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ובישול העובד כוכבים אם היתר מדבר שבישול עובד כוכבים אסור ואם לאו מותר. ולכאורה ה"א איירי דנתערבו קודם הבישול (עיין חלקת בנימין סי' ק"ב סי' י"ח) ורק היכא דלא ניכר דבר הנאכל חי בתערובתו, ונפק"מ לגבי mixed vegetables.
16. עי' תשובה מהבאר משה בסוף ספר פתחי הלכה מהרב בנימין פארסט.
17. ע"ז דף לה.
18. תוס' ע"ז דף לה ע"א ד"ה איכא.
19. ערוה"ש סי' קיגב.
20. תוס' ע"ז דף נט ד"ה כל.
21. כ"ף חיים י"ד סי' קיגב.
22. עיין ערוה"ש י"ד סי' קיגב וז"ל, דבר פשוט הוא דלענין דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי הולכין אחר רוב בני אדם דאם הרוב אין אוכלין מאכל זה כמות שהוא חי אף שהיחיד אוכלו מ"מ אסור גם לאותו יחיד לאוכלו מבשול, ואם הרוב כשהוא חי אף שהיחיד אינו יכול לאכלו רק מבשול מ"מ מותר לו דבטלה דעתו אצל כל אדם וכו'.
23. ערוה"ש שם ב"ד סי' קיגב וז"ל, אבל אם מדינה אחת אוכלת כשהיא חיה ומדינה אחרת אין אוכלין אותה רק מבשול אין נבטלין זו לזה, עכ"ל. ועי' בדרכי תשובה סק"ג.
24. י"ד סי' קיגג. וכתב ה"ט"ז סי' ק"ג י"ד הטעם בביצה הוא משום דאכילה ע"י הדיקה היא.
25. עי' תוס' תענית דף לו ע"א ד"ה ערב שכתבו דכל דבר שהוא נאכל כמו שהוא חי כמו חלב כמו גבינה כמו תפוחים אין בהם תורת בישול כלל וכלל, ע"ש. ועי' מהרש"ם ח"ב סי' רס"ב דכיון דראוי לשתות חי איכא משום בש"ע ואף דביצה ראויה ג"כ לגמעה חיה האפ"ה שייך בש"ע כו' מ"מ חלב עיף, והמהרש"ם הביא שמפורש כן בהרמב"ם פ"י מהל' מ"א ה"ד החלב נאכל חי וליכא ביה משום בישול עכו"ם, וכ"כ במשנה ברורה סי' תקנ"ב סי' ק"א, וגם בשעריים מצויינים בהלכה (סי' ל"ח אות ו') כתב דבחלב אין איסור בישול עכו"ם. אמנם, עי' שו"ת מנחת יצחק ח"י סי' ז' דעדיין הרבר תלוי במציאות וכדוהים הוה כממה מדינות נשתנה ומקפידים שלא לאכול חלב חי בלי בישול ע"י הפסטריזצור, ע"ש.
26. כן משמע מהרמ"א סי' קיגב וכל פרי שנאכל כמו שהוא חי אע"פ שבשלו עובד כוכבים ונמחה ונעשה בתבשיל בדיהים שרי, ועל כן אוכלין הפוביל"א שעושין העובדי כוכבים, עכ"ל.
27. תוס' ע"ז דף לה ע"ב ד"ה ותרוייהו, דאין בשכר משום בישולי עכו"ם דכמו שהתבואה בטולה לחמים לענין ברכה דמברכין עליה שהיכל (כמש"כ בשו"ע או"ח רד"א) ה"נ בטולה הוא לגבי איסור בישולי עכו"ם, וכיון דהמים אין בו משום בישולי עכו"ם ממילא גם השכר שרי.
28. עי' פ"מ סי' קיד, ועי' בשו"ת באר משה ח"ד סי' נ' סי' קיבז וסי' קיד, ועי' רבי' בתשו' סי' תרל"ז. מיהו יש חולקין - עיין פתחי תשובה סי' קיד. וכתב באמת ליעקב על שו"ע י"ד סי' קי"ג סוף ציון 42 מפי השמועה מהר"מ קצנצין ז"ל, אבל בטיי וקפה אין חשש בישו"ע, דהוי מ"א בעלמא וכמ"ש תוס' לענין שחר דהוי מים ציבורים, והטיי והקפה שנותנים במים אינו מאכל, עכ"ל. בענין אם יש איסור בישול עכו"ם בנוגע לאבקה ארוז שמבשלין ומייבשין אותו ומוכרין אותה לערבה במים, ראיתי תשובה מהגר"י בעלסקי בדרך הכשרות מה OU (תמו-אב תמו"ב) וז"ל, בנוגע לאבקה ארוז שמבשלין עכו"ם ומייבשין אותו ומוכרין אותה לערבה במים ולעשות ממנו משקה, א) עיין פ"מ ב"ד סי' קי"ב שהביא שם דברי התוס' ע"ז לא ע"ב משקה שיש בו תבואה שבישלו עכו"ם מותר דכי היכי דהתבואה בטלה לגבי המים לענין ברכה שהביא ה"נ אין בטלה לגבי איסור בישול עכו"ם וכן כל המשקות העשויים מתחילה כדי לבטלם במים כמו קפה וקאקא, ב) עיין ביד אפרים (על הרמ"א בסי' קי"ג סעי' י"ב) ד"ה ע"י הדחק ויש בו דרכי תשובה (ק"י סי' ס"ה) שהביאו שיש אבקה רובל סי' ל' שבדבר שנתנייש אחר הבישול ואז אינו ראוי לאכילה אלא ע"י בישול אחר שהוא מותר כיון שמתנייש כ"כ עד שאין נאכלים אלא ע"י בישול אחר והבישול הא' אין ניכר בהם' (אמנם לא יועיל היתר זה כי אם באבקה הצריך תיקון מים חמין אבל אם ראוי לשתיה בתערובת צונן וכיו"ב אין לצרף סניף זו לתהי), ועוד יש כמה טעמים להתיר כשמתמא אינו עולה על שלחן מלכים (סתם ארוז שנתבשלה) ועוד לא נתבשל כל צרכו כמותר אצלנו, והמחמיר אינו אלא מן המתממין, עכ"ל.
29. י"ד סי' קיגא, איתא בגמ' עבודה זרה דף לח ע"ב דכל דבר הנאכל כמות שהוא חי כמו פירות וביוצא בהם אין בהם משום בישול עכו"ם וכן כל דבר שאינו עולה על שלחן מלכים אין בהם משום בישול עכו"ם, וכתבו התוס' והרא"ש והר"ן שפסק ר"ת דק"ל כהני תרי לישני דכשנאכל כמו שהוא חי אף שעולה על שלחן מלכים או שאינו עולה על שלחן מלכים אף שאינו נאכל כמו שהוא חי אין בהן איסור זה, וכן הסתיימו כל הפוסקים דאיסור זה אינו אלא בדבר שאינו נאכל חי ועולה על שלחן מלכים.
30. עי' בה"ח י"ד סי' קיגב.

מראה מקומות

We are proud to announce that our national distribution has expanded to over 300 shuls across the United States and Canada

Halacha Berurah is now distributed to the following cities:

Arizona Tucson

California Beverly Hills Los Angeles

Colorado Denver

Florida Boca Raton Jacksonville Miami

Georgia Atlanta Savannah

Illinois Chicago

Indiana Southbend

Maryland Baltimore

Massachusetts Brighton

Michigan Detroit

Minnesota Minneapolis

Missouri St. Louis

New Jersey Deal Edison Elsdon Elizabeth Englewood Highland Park Lakewood Passaic Teaneck

New York Bayswater Belle Harbor Brooklyn Cedarhurst Far Rockaway Flushing Forest Hills Great Neck Hewlett Hillcrest Kew Gardens Kew Garden Hills Lawrence Long Beach Manhattan Monsey Suffern Staten Island Woodmere

Ohio Cincinnati Cleveland

Pennsylvania Philadelphia Pittsburgh Scranton

Washington Seattle

Canada Toronto Montreal

Halacha Berurah is a bi-weekly publication affiliated with Zeirei Agudath Israel of Brooklyn, NY

Ephraim Elli Bohm Publisher

Yitzchok Hisiger Managing Editor Author of This Issue

Mordechai Goldburg Typeset & Design

Rabbi Meier Saslow Administrative Assistant

Tzvi Geller Zeirei Liaison

We Need Your Support!

For the funding to continue our *Harbotzas Torah*, we rely heavily on our readers. Your help in defraying the substantial expenses involved in this project will surely be a tremendous zechus for you and your family.

To dedicate an issue please call Rabbi Meier Saslow at (718) 851-5259.

This dedication can be made individually — a relative, in honor of someone, a Bar Mitzvah, Chasuna, Bris, etc. The dedication will appear on all printed issues for that week. If you cannot dedicate an issue, your contribution, in any amount, will be greatly beneficial and appreciated. Donations are tax deductible and should be made payable to Halacha Berurah. Mail to: 1341 East 23rd street, Brooklyn, NY 11210.

This Project is Dedicated to

לז"ל פנחס בן ר' זאב חיה שרה בת ר' יצחק הלוי

(continued)

תשובה בסק"ג בענין אם בישול העכרים כמאכל כל דרוסאי ולקוח מהאש וחור בין אותו עכרים פ"ב ע"כ אחר וגמרו אם נאמר שיהיה מותר מבעט עכרים שחורו היה כבר ראוי לאכילה ואין עולה על שולחן מלכים, ויש לחלק בין הנידונים דאף השואל בהשם אריה הנ"ל אולי יורה שבהציור של הפתחי תשובה יהיה אסור, ששם הפסיק הבישול באמצע ואילו היה משהה התבשיל על האש היה בא למדרגה של מבושל כ"צ ועולה על שולחן מלכים, וא"כ י"ל שהשני בישולים הם בעצם רק שני חלקים בבישול אחד, משא"כ הסוכר אפי"א אם היה משהה שם לא היה נעשה עולה על שולחן מלכים, וכל השאלה שם הוא כיון שדרך לבשלו כמה פעמים אם חשבינן כשתי מעשיות נפרדות או לא. ובעצם הדין לענין בישול עכרים בסוכר שמעתי מהגר"ש לומר דאף שסוכרות אלו אינם נאכלים חיים כמו סוכר מקנים, מ"מ י"ל דלא נחשב עולה על שולחן מלכים, כיון שאינם עולים בפני עצמם רק בתורת טפילה לבתשיל.

44. כך שמעתי מהגר"ש בעלסקי שליט"א, ויש כמה שאלות נוספות, ח"ד דהגם שאחר בישול הראשון נעשה ראוי לאכילה, מ"מ באמצע השני בישולים שורין אותם בטיט ועל ידי זה נפסל מלידות ראוי לאכילה עד אחר הבישול השני (דהיינו האפחה), וע"י בחוברת לילות כימים ממחנה אגודה שיר"ל בקיץ תשנ"ז בחלק יחודשי תורה מהגר"י בעלסקי שליט"א שהאריך לבאר שלא אמרינן דבר שהיה מתחילה ראוי לאכילה ששייך שיפקע מינייהו שום חשיבות מאכל מנייה אף דביני ובניו הפקעו ממזב שראוי לאכילה אם הטעם שגרם לכך הוא מחמת ייבוש לחודהי שבכל רגע ביד אדם לרכבו ולהחזירו לרטיבותו, ואף אם בישול עכרים אחר כך מ"מ נשאר הדין שמתחלה היה ראוי לאכילה, וע"ש שמחלק בין יסוד זה ויסוד שמבואר בשו"ת באב"ק רוכ"ל בס"ל (מובא ביד אפרים י"ד סי' ק"ג) על לשון הגה"ש סעי' י"ב) שהתם מבואר שדין בישול שייך שיפקע ע"י מה שמצטרך בישול מחדש לתקנו לאכילה, ועוד אולי שאני ממש"כ הערה"ש בס"י ק"ג סעי' ט"ו שהתם מתייבש נעשה בידי שמים ממלא, מ"מ ע"י שאם נפסל או נתעפש בטל השם מאכל לגמרי ויש בו משום בישול עכרים, וא"כ בהמקומות ששורין בטיט אולי גרע טפי, ובמקומות אחרים נפקע שם מאכל רק מהתיבשות ואולי שייך ההיתר ששני בישולים הם מעשים נפרדים. מ"מ שמעתי מהגר"י בעלסקי שבארצות שועלה על שולחן מלכים קשה להקל בזה. אכן שמעתי מהגר"ש מילר שליט"א שיש עכ"פ לצרף סניף לחיתר שיטות הפוסקים המבואר לעיל שכדי שיאסור מטעם בישול עכרים צריך שיעלה על על שולחן מלכים "ללפת הפת" ודברים אלו חשבינן כפת עצמם (הווי מ"מ דין של דייסא), ונהמא בנהמא לא אכלי אנשי. וע"י בדברי תשובה סי' ק"ב ס"ק י"ג, טו, מ"מ, שיש פוסקים שסוכרים שאף שאר מיני דגן אם נאפים יש להם קלות שמעינו בפת, ויש לצרפם לסניף להיתיר.

45. כך שמעתי מהגר"י בעלסקי שליט"א, וע"י לעיל שהסבירו החילוק בין סיבת ההיתר של עולה על שולחן מלכים ודבר שנאכל כמו שהוא חי, שאם נאכל חי אינו נחשב שהעכרים עשהו לבשיל וזה לכאן תלוי במקום שהתבשיל נעשה, משא"כ עולה על ש"מ תלוי אם הוא דבר חשוב בעיני המקבל שיביא לידי קרבה. וגדרים אלו מבואר בכמה פוסקים, אכן ע"י בן איש חי פר חקת סק"י.

46. ע"י י"ד סי' ק"ח: שיש להחמיר שלא להניח הקדרות אצל השפחות שאינן ישראליות בבית (ואינו יוצא ונכנס - רמ"א), וע"י אגרות משה י"ד חלק א' סי' ס"א.

47. תוס' ע"י דף לח ע"י ר"ה אלא.

48. הטור כתב ז"ל, והר"א אברהם היה מתירם אם בישלו בביתו של ישראל וכו' ור"ת חולק עליו וכן נוהגין עכ"ל, והסכים לאיסור, וגם המחבר ב"ד ק"ג: קיג: כתב יש מי שמתיר בשפחות שלנו ויש מי שאוסר אפילו בדירעב עכ"ל, ודעתו לאסור, אף הרמ"א שם כתב ז"ל, ובדיעבד יש לסמוך אדברי המתירים ואפילו לכתחילה נוהגין להקל בבית ישראל שהשפחות והעבדים מבשלים בבית ישראל כי א"א שלא יחתה אחד מבני הבית מעט, עכ"ל, ונראה להר"א שהקל מפני כל הטעמים ביחד והיינו בבית ישראל והשפחות שכורות וא"א שאחד מבני הבית לא יחתה מעט בבישול התבשיל והצלי ודבר המועיל לקרב הבישול וס"ל להרמ"א דנהי דר"י ור"ת חולקים על סברת הראב"ד דבביתו של ישראל שרי וגם על ההיתר דקנייות לנו אין לסמוך כי אינן קנייות לנו אלא שכורות מ"מ בשניהם ביחד ובעירוף היתר השלישי יש להיתר לכתחילה, ובבואר שבמקומות הגדולים שאין מניחים להשהות משרתת ישראלית ודאי דיכולים לסמוך על היתרים אלו אבל במקום שאפשר אין לסמוך על כל ההיתרים, וכן המנהג פשוט ואין לשנות, ע"כ לשון הערה"ש י"ד קיג: ע"ש.

49. ע"י ש"ך סק"ז, וט"ו סק"ג, וערה"ש סעי' ד.

30. ע"י ט"ו י"ד סי' ק"ג: איתא בגמ' עבודה זרה דף לח ע"א כל שאינו עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישוליהם וכו', וכ"כ הרמב"ם הל' מאכ"א פ"י ה"ט"ו וב"אר הטעם שמפני שעיקר הגזירה הוא משום חתונה שלא יזמנו אצלו בסעודה ודבר שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין אדם מומין את חבריו עליו, עכ"ל, ומלשון זה משמע דבר שאינו ללפת בו את הפת אפילו הוא דבר של חשיבות כמו מיני פרפראות החשובים כיון שאינו ללפת את הפת לית לן בה אף אם אין נאכלים כמו שהם חיים (ערה"ש י"ד קיג), אבל הטור והמחבר קיג:א כתבו דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי וגם עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת או לפרפרת וכו' אסור משום בישוליהם כמו ש"ל, וכתב הערה"ש שגרא שדעתם כן הוא דזה שאמרו חז"ל ללפת בו את הפת לאו דווקא ואורחא דמילתא קאמר דבר שאינו חשוב אין מעלין על שולחן מלכים ללפת בו את הפת ועיקר תלוי בדבר של חשיבות העולה על שולחן מלכים א"ע"פ שנאכל בפ"ע ולא עם הפת, ע"ש.

31. ע"י תשובה מהבאר משה בסוף ספק פתחי הלכה מהרב בנימין פארסט.

32. תשובות והנהגות סי' תל"ח.

33. חכמת אדם סימן ס"ד.

34. ערה"ש י"ד קיג:ח.

35. ע"י שרת שבת הלוי ח"ו סי' ק"ח שבזמן הזה תפוחי ארמה עולין על שולחן מלכים.

36. ע"י תפארת ישראל עבודה זרה פ"ב אות ג"ב, ועיין שאלה בפתחי הלכה עמוד קמ תשובה י"ז בגר עולה על שולחן מלכים אם הוא במין המאכל או בצורת המאכל, מאכל שאפשר לבשלו בצורה חשובה ויהיה ראוי לשולחן מלכים אבל נכרי זה לא בשלו בצורה כ"כ חשובה, ששמעות הפוסקים הוא שאין בו דין בשרי שיהכל תלוי בצורת המאכל, אולם בתפא"י פ"ב דעבודה זרה אות ג"ב כתב שהוא דין במין המאכל, ופסק שם הבאר משה ז"ל, יותר מסתברא כהתפא"י שהוא במין המאכל אבל משמעות הפוסקים אינו כן, ע"כ המחמיר בהשית דעות ת"ע"ב והמיקל כה"ב דעות שאינן סותרות אהרדי יש לו על מי לסמוך במילי דרבנן, עכ"ל.

37. דוגמא, דפסק הרמ"א י"ד קיג:ב דמותר לאכול אופנים קלויים של עובדי כוכבים דאינן עולים על שולחן מלכים, וכתב הרמב"ם בה"מ רפ"ח רפ"ח ואופנים וערשים וכיצא בהם ששולקין אותן העכרים אסורין משום בשול עכרים במקום שעולין על שולחן מלכים, ועיין בערה"ש י"ד קיג:טז.

38. עיין אמת ליעקב על שו"ע י"ד סי' ק"ג בציון 42 מפי השמועה מהגר"י קמנצקי ז"ל, על פוטוטי ציפס יש דין בישול עכרים, ואע"פ שאינו עולה על שולחן מלכים, מ"מ המין של פוטוטי עולה, וד"ה לענין נקניק דיש איסור עכרים כיון דמינן שרי עולה, ויש להביא ראיה לזה מבשר שנתבשל רק כמאב"ד שאסור משום בישו"ע (היינו בלא גמרו ישראל) א"ע"פ שבטעמו אינו עולה ע"ש, וז"כ דאזולין בתר המין, (ועוד ראיה מהא דע"י דף לח ע"א בעכ"פ) שהשית את האור באגם כל החגבים שבאגם אסורין, אף שבזרואי אינם ראויין כמו שהם ע"ש"מ כו', עכ"ל.

39. ע"י שמעתי מהגר"י בעלסקי שליט"א.

40. חכמת אדם ס"ו, וע"י ערה"ש י"ד סי' קיג:ט.

41. ע"י י"ד סי' ק"ב: א"ל גלבי פת אורו, וע"י רמ"א ושו"ך שם סק"ה שהביא בשם הב"ח דאין ספק דפת קטניות ואורו ודוחן אינו עולה על שולחן מלכים כו'. וע"י בן איש חי ח"ב פ' חוקת ה"י, וכן דעת רוב פוסקים.

42. בגמ' איתא כל שאינו עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישול עכרים, וע"י ערה"ש בסעי' ו' שמלשון זה משמע דבר שאינו מלפת בו את הפת אפילו הוא דבר של חשיבות כמו מיני פרפראות החשובים כיון שאינו ללפת את הפת לית לן בה, וע"י ערה"ש שם בסעי' ז' שמלשון הטור והשו"ע לא משמע כן שהחוקים שם שאם עולה ללפת בו את הפת או לפרפרת יש בו משום בישול עכרים, וע"י שהעיקר תלוי בדבר של חשיבות העולה על שולחן מלכים, וע"י בספר חלקת בנימין שכמה פוסקים סוברים שללפת בו את הפת הוא לאו דווקא, אכן ע"י בדרכי תשובה שהביא מכמה פוסקים שהעיקר תלוי אם הוא מלפת את הפת, וע"י בסוף ספר טהרת מים מהרור"א רביעית שהאריך בענין בישול עכרים בקארן פלאקס, וע"י שבערה שהגר"י העניק זצ"ל סבר שצריך דבר שמלפת את הפת, ולהלכה קשה להחריש בזה, ולכן כמה השגחות מחמירים בזה. אכן שמעתי מהגר"ש מילר שליט"א שיש לצרף זה לסניף.

43. ע"י שרת שם אריה סי' י"ט, וע"י מנחת שלמה על מ"י ביצה דף טו, וע"י בדרכי תשובה ס"ק ט"ד שתלה שאלה זה בדברי הפתחי

Mazel Tov to Boruch David Moses on his becoming a Bar Mitzvah
Mazel Tov to his parents, Rabbi and Mrs. Chaim Moses, and his grandparents Rabbi and Mrs. Avrohom Moses, and Rabbi and Mrs. Yisroel Hisiger, and all his siblings, uncles, aunts, and cousins.

